

Årsredøgørelse magtanvendelser 2019

Center for Voksenstøtte og Rehabilitering

Maj 2020

Indholdsfortegnelse

Resumé.....	4
Magtanvendelser 2019.....	5
Magtanvendelsesudvalget i Frederikssund Kommune	5
Indberetninger	6
Generelle tiltag i forhold til magtanvendelse	6
Administrationens samlede vurdering.....	7
Magtanvendelse på pleje- og sundhedsområdet.....	8
Udviklingen i antallet af magtanvendelser på pleje- og sundhedsområdet	8
Magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet i Frederikssund Kommune .	9
Udviklingen i magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet	10
Magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet uden for Frederikssund Kommune	10

Resumé

Velfærdsudvalget og Social- og Sundhedsudvalget modtager hvert år en redegørelse over indberettede magtanvendelser foretaget over for voksne med betydelig og varig psykisk funktionsnedsættelse på pleje- og sundhedsområdet og det specialiserede voksensocialområde.

Magtanvendelsesudvalget har til opgave, på vegne af Byrådet i Frederikssund Kommune, at administrere bestemmelserne i servicelovens kapitel 24 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.

Magtanvendelsesudvalget afgør forhåndsansøgninger om tilladelse til at anvende magt i særlige situationer og vurderer de indberettede tilfælde, hvor magt har været anvendt i en akut situation.

De indberettede magtanvendelser opgøres for henholdsvis pleje- og sundhedsområdet og det specialiserede voksensocialområde.

Opgørelsen viser, at der er indberettet i alt otte magtanvendelser på pleje- og sundhedsområdet. Dette er en lille stigning i forhold til antallet af indberettede magtanvendelser på pleje- og sundhedsområdet i 2018, hvor der var seks i alt.

På handicap- og psykiatriområdet er der i 2019 indberettet 13 tilfælde af magtanvendelse eller forhåndsansøgning om magtanvendelse for 2019. Dette er et lille fald i forhold til 2018, hvor der var 15 indberetninger.

Generelt for begge områder ligger antallet af indberetninger nogenlunde stabilt over årene med enkelte afvigelser.

Det er administrationens vurdering, at der – set i forhold til målgruppen og antallet af brugere – er tale om relativt få magtanvendelser set hen over et år. Det er desuden vurderingen, at der på de tilbud i kommunen, hvorfra der er indberettet magtanvendelser, arbejdes pædagogisk med at forebygge disse.

For borgere i tilbud uden for Frederikssund Kommune har der været en stigning af indberetninger. I 2019 er der indberettet 23 tilfælde af magtanvendelse eller forhåndsansøgning om magtanvendelse. Året før, i 2018, var der til sammenligning 16 indberetninger.

Den 1. januar 2020 trådte nye regler i kraft vedrørende magtanvendelse. Nærværende redegørelse omhandler udelukkende indberetninger fra 2019 og berører derfor ikke de nyeste bestemmelser i serviceloven vedrørende magtanvendelse.

Magtanvendelser 2019

Formålet med magtanvendelsesreglerne er at begrænse magtanvendelser og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand. Magtanvendelse er en undtagelsesvis mulighed, når alt andet er afprøvet. Udgangspunktet for det faglige arbejde er altid, at den faglige indsats skal ske med respekt for borgerens integritet og selvbestemmelse.

I erkendelse af, at der kan være situationer, hvor det er nødvendigt at gribe ind i borgerens ret til selvbestemmelse, er der i serviceloven fastsat regler om, i hvilke situationer og hvordan sådanne tvangsmæssige foranstaltninger er tilladt. Det kan for eksempel være situationer, hvor der er risiko for, at en borger eller medarbejder kommer væsentligt til skade. Det kan eksempelvis også være tilfælde, hvor hygiejnesituationer under særlige betingelser kan gennemføres, selvom borgeren modsætter sig.

Bestemmelserne om magtanvendelser omfatter blandt andet:

- Alarm- og pejlesystemer samt særlige døråbnere (§ 125)
- Fastholdelse af og føren til andet opholdsrum (§ 126)
- Fastholdelse i hygiejnesituationer (§ 126a)
- Tilbageholdelse i tilbuddet (§ 127)
- Anvendelse af stofseler (§ 128)

Magtanvendelsesudvalget i Frederikssund Kommune

Magtanvendelsesudvalget består af tre medarbejdere, henholdsvis en demenskonsulent fra Myndighed samt en jurist og en konsulent fra staben i Center for Voksenstøtte og Rehabilitering.

Udvalget administrerer servicelovens bestemmelser om magtanvendelse på vegne af Byrådet. Udvalget bistår desuden udførerområderne med undervisning i magtanvendelsesreglerne og vejleder i forhold til forespørgsler om reglerne.

Magtanvendelsesudvalget træffer afgørelser og vurderinger for alle borgere, hvor Frederikssund er handlekommune, uanset om tilbuddet er placeret i Frederikssund Kommune, eller om tilbuddet ligger i en anden kommune.

Ved nogle typer af magtanvendelse kan der forhåndsansøges om en tilladelse til at anvende magt. Dette kan være i tilfælde, hvor det er absolut påkrævet med en foranstaltning, så borgeren ikke kommer til skade, men hvor borgeren eksempelvis er passiv og derfor ikke selv kan give samtykke. Når der træffes afgørelse, har ansøgeren mulighed for at klage.

Magtanvendelsesudvalget foretager også vurderinger, som der ikke kan klages over. Magtanvendelsesudvalget vurderer lovligheden af magtanvendelser foretaget over for borgere, hvor der ikke foreligger en forhåndsgodkendelse til magtanvendelsen, og som derfor er foretaget akut.

Hvis betingelserne, der er knyttet til loven, ikke er opfyldt, betragtes magtanvendelsen som "ikke lovlig". I så fald følger tilbuddets ledelse op og kan iværksætte pædagogiske eller eventuelt personalemæssige tiltag. Uanset om en magtanvendelse bliver vurderet lovlig eller ikke-lovlig skal ledelsen sikre, at der arbejdes pædagogisk med at forebygge fremtidige magtanvendelser, herunder skal der udarbejdes en pædagogisk handleplan.

Er der foretaget en magtanvendelse for hvilken, der kan findes hjemmel i lovgivningen, vurderes denne som "lovlig".

Magtanvendelsesudvalget sender afgørelser og vurderinger til borgeren selv, dennes eventuelle værge, til bo- eller opholdsstedet hvor magtanvendelsen er foregået samt til Socialtilsynet, som varetager tilsynsforpligtelsen med tilbuddet¹. Vurderingen sendes også til borgers sagsbehandler i Myndighed, som kan vurdere om indberetningen giver anledning til at genvurdere borgerens tilbud.

Indberetninger

Ledere og medarbejdere på de enkelte tilbud er forpligtet til at registrere og indberette magtanvendelser til henholdsvis driftskommune, borgerens handlekommune samt til Socialtilsynet, hvis tilbuddet er omfattet heraf.

Antallet af indberettede magtanvendelser er ikke nødvendigvis et præcist billede af den pædagogiske indsats eller for, hvordan der arbejdes med at undgå magtanvendelse på de enkelte tilbud.

At der foretages mange magtanvendelser over for en enkelt borger på et tilbud, er eksempelvis ikke nødvendigvis et udtryk for, at borgeren modtager et tilbud af dårlig kvalitet. Der kan for eksempel være tilbud, der har en del indberetninger i forhold til en udadreagerende borger, men som samtidig har et stort antal daglige situationer med borgeren, hvor det igennem en kvalificeret pædagogisk indsats lykkes enten at motivere eller aflede borgeren til at handle anderledes. Dermed undgår personalet måske at anvende magt i mange situationer, som *kunne* have udviklet sig til en magtanvendelse.

På samme måde kan få eller ingen indberetninger dække over, at der måske ikke gribes ind, hvor det er nødvendigt, eller at magtanvendelser, der ligger i gråzone-området, måske ikke altid bliver indberettet. Magtanvendelsesudvalget har derfor løbende fokus på undervisning og information om reglerne på området, så tilbuddene er bedst muligt klædt på til at varetage opgaven.

Generelle tiltag i forhold til magtanvendelse

Tilbuddene i Frederikssund Kommune arbejder hver især for at sikre trivsel hos alle borgere og dermed forebygge magtanvendelser.

Både det pædagogiske personale og pleje- og sundhedspersonalet arbejder med at forebygge magtanvendelser gennem undervisning og ved refleksion og evaluering af egen indsats.

Tilbuddene er hver især ansvarlige for at være opdateret på seneste lovgivning og efterleve denne. Magtanvendelsesudvalget står til rådighed for vejledning og til afklaring af tvivlsspørgsmål. To medlemmer af magtanvendelsesudvalget har forestået flere undervisningsgange året igennem af mellem tre og fem timers varighed for personalegrupper på omsorgscentrene.

Forebyggelse af magtanvendelse indgår også implicit, når der eksempelvis undervises eller afholdes temadage om forebyggelse af vold og trusler, som har været et fokus i kompetenceudviklingen hos medarbejderne i 2019 både inden for socialområdet samt pleje- og sundhedsområdet. Det handler om at sikre en generel trivsel hos borgerne både til gavn for borgerne selv, så magtanvendelser undgås, og for det personale, som yder indsatsen, så vold og trusler undgås.

¹ Socialtilsynet har tilsynsforpligtelsen med tilbud efter §§ 107, 108, 109, 110. I tilbud efter §§ 103, 104 samt for ældreområdet er det kommunen, der har tilsynsforpligtelsen. I Frederikssund Kommune tilkøbes disse tilsyn af ekstern leverandør, der pt. er Socialtilsynet.

Kommunen har to demenskonsulenter, som særligt omsorgscentrene og Døgnplejen kontakter i forbindelse med samarbejdsvanskeligheder med enkelte borgere. Denne konsulentbistand bidrager til at medarbejderne finder nye pædagogiske metoder til at håndtere svære situationer, som i værste fald ville kunne ende med magtanvendelse.

I 2018 er flere medarbejdere blevet uddannet i grundlæggende viden om Marte Meo – metoden, som har fokus på samspillet mellem medarbejder og borger. Metoden understøtter en bedre forståelse af borgerens adfærd og behov.

Socialtilsyn Hovedstaden, der fører tilsyn i bo- og dagtilbud på det specialiserede voksenområde og på plejecentrene har desuden løbende fokus på magtanvendelser i forbindelse med tilsynene.

Tilbudslederne skal desuden sikre, at gråzoneområder i forhold til omsorgspligt, selvbestemmelse og magtanvendelse jævnligt tages op til drøftelse og refleksion på personale- eller teammøder.

Administrationens samlede vurdering

Antallet af indberettede magtanvendelser på pleje- og sundhedsområdet er steget fra seks indberetninger i 2018 til otte indberetninger i 2019. På handicap- og psykiatriområdet er antallet af indberetninger faldet fra 15 i 2018 til 13 i 2019.

Det er administrationens vurdering, at der – set i forhold til målgruppen og antallet af brugere – er tale om relativt få magtanvendelser set hen over et år. Det er desuden vurderingen, at der på de tilbud i kommunen, hvorfra der er indberettet magtanvendelser, arbejdes pædagogisk med at forebygge disse.

Administrationen arbejder løbende for at sikre, at rammerne for både kompetenceudvikling og den nødvendige opmærksomhed på lovgivning og forebyggelse er til stede i kommunens tilbud. Ligeledes vil administrationen fortsat arbejde på at sikre, at tilbuddene har let adgang og kendskab til vejledningmulighederne i magtanvendelsesudvalget samt undervisning vedrørende reglerne om magtanvendelse.

Administrationen vurderer, at det er afgørende, at den lokale ledelse desuden sikrer, at gråzoneområder i forhold til omsorgspligt, selvbestemmelse og magtanvendelse jævnligt tages op til drøftelse og refleksion på personale- eller teammøder.

I april 2019 vedtog Folketinget nye bestemmelser vedrørende magtanvendelse, som trådte i kraft 1. januar 2020. Derfor har det været en prioritet at sikre undervisning om de nye regler i kommunens tilbud. Undervisningen i de nye regler har skærpet opmærksomheden på magtanvendelsesreglerne i almindelighed.

Magtanvendelse på pleje- og sundhedsområdet

I 2019 er der i alt indberettet otte tilfælde af magtanvendelser eller forhåndsansøgninger om magtanvendelse på pleje- og sundhedsområdet dækkende kommunens fem omsorgscentre, Døgnplejen og Rehabiliteringsafdelingen. Alle otte indberetninger eller ansøgninger kommer fra kommunens omsorgscentre. Magtanvendelserne er foretaget overfor syv forskellige borgere.

Som det ses i tabellen herunder, er der indberettet tre magtanvendelser efter § 126 akut fastholdelse eller føren. Af de tre indberetninger er ét tilfælde vurderet til ikke at være i overensstemmelse med lovgivningen.

Der er indberettet fire magtanvendelser efter § 126a, hvoraf to blev vurderet til ikke at være i overensstemmelse med lovgivningen.

Der er ansøgt én gang om at tilbageholde en borger i egen bolig. Der blev ansøgt tidsmæssigt tæt på, at de nye bestemmelser om magtanvendelse ville træde i kraft, og ansøgningen blev derfor ikke relevant at vurdere.

Magtanvendelser på pleje- og sundhedsområdet i Frederikssund Kommune 2019	
Type	Antal i 2019
Personlige alarm- og pejlesystemer (§ 125, stk.1)	-
Særlige døråbnere (§ 125, stk. 3)	-
Akut fastholdelse eller føren (§ 126)	3
Fastholdelse i forbindelse med hygiejnesituationer (§ 126 a)	4
Tilbageholdelse i tilbuddet (§ 127)	1
Anvendelse af stofseler (§ 128)	-
Andre former for indgreb	-
I alt	8

Udviklingen i antallet af magtanvendelser på pleje- og sundhedsområdet

Tabellen herunder viser forekomsten og fordelingen af de forskellige typer af magtanvendelser, der har fundet sted på pleje- og sundhedsområdet i kommunen i årene 2015 - 2019.

Det vurderes, at variationen i antallet af magtanvendelser inden for de enkelte år hænger sammen med særlige pædagogiske udfordringer eller problematikker i forhold til enkelte borgere.

2017 skiller sig ud ved sit høje antal af indberettede magtanvendelser. Det høje antal for netop dette år skal ses i sammenhæng med, at der blev foretaget relativt mange magtanvendelser over for en enkelt borger, hvor helt særlige forhold og behov gjorde sig gældende.

Udviklingen i magtanvendelser på pleje- og sundhedsområdet					
Type	2015	2016	2017	2018	2019
Personlige alarm- og pejlesystemer (§ 125, stk.1)	-	-	-	-	-
Særlige døråbnere (§ 125, stk. 3)	-	-	-	-	-
Akut fastholden eller føren (§ 126)	1	2	1	1	3
Fastholdelse i hygiejnesituationer (§ 126 a)	3	12	38	5	4
Tilbageholdelse i tilbuddet (§ 127)	-	-	-	-	1
Anvendelse af stofseler (§ 128)	-	1	-	-	-
Andre former for indgreb	-	-	5	-	-
I alt	4	15	44	6	8

Magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet i Frederikssund Kommune

Magtanvendelsesudvalget har modtaget i alt 13 indberetninger om magtanvendelse fra handicap- og psykiatriområdet. Magtanvendelserne er udført overfor fem forskellige borgere i kommunalt eller privat tilbud.

Fem indberetninger drejer sig om brug af stofseler eller andre indgreb for at sikre blandt andet borgerens sikkerhed. Frederikssund Kommune er ikke handlekommune for borgerne i de konkrete sager, og derfor har magtanvendelsesudvalget ikke truffet afgørelse i sagerne, men er orienteret om ansøgningerne.

Syv indberetninger drejer sig om føren mod borgerens vilje. I et af de indberettede tilfælde er Frederikssund Kommune handlekommune for borgeren, og indberetningen blev vurderet til ikke at være i overensstemmelse med lovgivningen. For de seks resterende indberetninger er Frederikssund Kommune ikke handlekommune for borgerne og er derfor blot orienteret om indberetningerne.

I et enkelt tilfælde er en magtanvendelse kategoriseret som "andre former for magtanvendelse", da der var tale om en foranstaltning, som en pårørende havde monteret på en låge. Magtanvendelsesudvalget vurderede, at der ikke var hjemmel til foranstaltningen, hvorfor den blev fjernet af personalet.

Tabellen på næste side viser indberetninger fra tilbud beliggende i Frederikssund Kommune, herunder både kommunale og private tilbud.

Magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet i Frederikssund Kommune 2019	
Type	Antal i 2019
Personlige alarm- og pejlesystemer (§ 125, stk.1)	-
Særlige døråbnere (§ 125, stk. 3)	-
Akut fastholdelse eller føren (§ 126)	7
Fastholdelse i forbindelse med hygiejnesituationer (§ 126 a)	-
Tilbageholdelse i tilbuddet (§ 127)	-
Anvendelse af stofseler (§ 128)	5
Andre former for indgreb	1
I alt	13

Udviklingen i magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet

Når der kigges på antallet af magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet i Frederikssund Kommune ses et lille fald i forhold til tidligere år. Der ses en stigning i ansøgninger om brug af stofseler og fald i indberetninger om fastholdelse eller føren. Overordnet set vurderes antallet til at være stort set uændret.

Udviklingen i magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet					
Type	2015	2016	2017	2018	2019
Personlige alarm- og pejlesystemer (§ 125, stk.1)	-	-	-	-	-
Særlige døråbnere (§ 125, stk. 3)	-	-	-	-	-
Akut fastholdelse eller føren (§ 126)	13	13	12	14	7
Fastholdelse i hygiejnesituationer (§ 126 a)	-	-	-	-	-
Tilbageholdelse i tilbuddet (§ 127)	-	-	-	-	-
Anvendelse af stofseler (§ 128)	3	1	2	-	5
Andre former for indgreb	-	-	-	1	1
I alt	16	14	14	15	13

Magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet uden for Frederikssund Kommune

Frederikssund Kommune har borgere, der opholder sig i bo- og dagtilbud i andre kommuner. Fra disse tilbud er der i 2019 indberettet 23 tilfælde af magtanvendelser. Som borgernes handlekommune er Frederikssund Kommune

forpligtet til at vurdere disse indberetninger. Herunder vurderer Myndighed, om magtanvendelserne skal give anledning til ændringer i borgerens tilbud.

Der blev indsendt 18 indberetninger om fastholdelse eller føren efter § 126. I fem tilfælde blev magtanvendelsen vurderet til ikke at være i overensstemmelse med lovgivningen.

Der er blevet ansøgt fire gange om anvendelse af stofseler efter § 128, hvoraf alle blev godkendt for en tidsbegrænset periode².

En indberetning er kategoriseret som "andre former for indgreb", da der var tale om nødværge.

Året før, i 2018, blev der til sammenligning indberettet i alt 16 tilfælde af magtanvendelse eller forhåndsansøgning om magtanvendelse. Udsving i antallet af magtanvendelser per år kan i nogen grad tilskrives tilgang eller udskiftning af borgere i tilbud. Eksempelvis er 11 af de i alt 23 indberetninger for borgere i tilbud uden for Frederikssund Kommune indberettet for samme borger.

Magtanvendelser på handicap- og psykiatriområdet uden for Frederikssund Kommune 2019	
Type	Antal i 2019
Personlige alarm- og pejlesystemer (§ 125, stk.1)	-
Særlige døråbnere (§ 125, stk. 3)	-
Akut fastholdelse eller føren (§ 126)	18
Fastholdelse i forbindelse med hygiejnesituationer (§ 126 a)	-
Tilbageholdelse i tilbuddet (§ 127)	-
Anvendelse af stofseler (§ 128)	4
Andre former for indgreb	1
I alt	23

² Det er vigtigt at påpege, at der er tale om antal ansøgninger og ikke antal af magtanvendelser. Det reelle antal af fastspændinger med f.eks. hoftesele hos en kørestolsbruger, er reelt højere, da det dækker over den daglige brug af den pågældende foranstaltning set over et år.

